

ՏԵՐԵՆԻ ԻՄԱՐԱԳԻՐ

Ե.Ի

ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻԻԻ ՊԵՆՏԱՆ

ԻՄԱՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա իւրջմալէ իւրգոր
Իրոյ խաւի գէմը Սամուր փո.
Ղոց ԹԻԻ 12

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ՊԵՆՏԱՆԻ Ի. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ԲԱՍՏԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պօլսոյ համար

Տարեկան	772.	250
Վեցամսեայ	»	130
Եռամսեայ	»	70

Գաւառաց համար

Տարեկան	772.	330
Վեցամսեայ	»	170
Եռամսեայ	»	90
Օտար երկիր տրկն.40	Ֆր.ք.	

ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ ճարեւու նեղութիւնն ու դժուարութիւնը երէկուան օրն ալ կ'շարունակուէր. Նպաստակիւս դժուարութիւնը և տեղի ունեցած խայտառակութիւնը նկարագրել չէ, ասի ինքնին կ'հասկցուի, միայն ցոյց տալ կուզենք թէ, ժողովուրդը հացի նեղութենէն ազատելու համար ձեռք առնուած միջոցը ինչ արդիւնքի ծառայած եղաւ:

Կառավարութիւնը միջակ հացին հարստ միջակ նարդի տակ 6 ու կէս օրոշելէն ետքը, վերադարձ ինքը վճարելու պայմանաւ, միւս տեսակ ձրանձէլա և Պայաղը հացերը Նալէն դուրս ձգած էր, և ասոր հետեւեալը միջին քանակ հացին ալ դժուար գտնուելուն վրայ, ձրանձէլայի հաց ծախողներն ալ շահագրգռութեան եղելու առիթ մը գտած եղան:

Ինչու որ ժողովուրդէն շատեր միջին տեսակ հաց չկարէր նալով գտնել, ձրանձէլա ծախողներուն դիմելու ստիպուած և 150 տրամնոցը 2 զրշ. արծաթ դրամի, այսինքն օրուան ընթացիկ դրամով 10 զրշ.ի առնելու ստիպուած են:

Ուստի և դէպքերն այնպէս բերին որ՝ ժողովուրդը դիւրաւ և աժան հաց գտնելու համար եղած որոշման մ'արդիւնքը եղաւ՝ ժողովուրդին թէ դժուարութեամբ և թէ սաղ գինով հաց գտնելու պարտաւորիլը, թող անոնք որ չկրցան հաց գտնել և անօթի մնային, այնպէս որ շատեր յանձնտու եղած էին 8 կամ 10 զրշ. վճարել մէկ հօխայ հացի համար, փոխանակ 6 1/2ի, և չէին գտնել:

Այս միջոցը արդարեւ մատուցող խառնակութեան կամ անկարգութեան մը ծագիլն արդիւնքը համար թէպէտ ձեռք

առնուեցաւ, բայց թէ՛ հացադործաց և թէ՛ հաց գնողաց հաւատարմութիւնը և ներ պատճառեց, իստի և կը մտածենք թէ, փոխանակ մթաքերը՝ ժողովուրդին կերած հացին գնոյն 1/2 կառավարութեան վրայ բեռնելու միջոց մը գտնուելու յոգնեցնելու, աւելի լաւ չէ՞ր մի ըլլար որ թղթադրամին ընթացքը գոնէ շաւաթ մը միւսին գնոյն ու արժէքին վրայ բռնել արուելուն մէկ միջոցը գտնուէր, որպէսզի ոչ կառավարութիւնն այսպիսի ծանր գոհողութեան մը տակ մտած ըլլար, և ոչ հացադործը և ժողովուրդը հաւատարմութեան և անկարելութեան մատնուէին եղած այս պիտի որոշման մ'երեսէն, թող այն չուտուելու աստիճան տմեհաւ և խմորով դիշերանց ծախու հանուած հացերը:

Ինչ և է, աւօրեայ հաց գտնելու այս դժուարութիւնը որ գշ. սկսաւ և երեկ շարունակեց, քաշուելու և համարելու բան չըլլալով, յուսալի է թէ այս տնօրէնութիւնը փոքր ինչ փոփոխութեան մը կ'ենթարկի, գոնէ հաց գտնելն դիւրացնելու համար, և թէ ամեն դիւրութեան կառավարութիւնն անտանելի նեղութեանց կ'ենթարկենք զանձներն:

Հացին վիճակն այսպէս ըլլալով, գանք թղթադրամին վրայ քիչ մը խօսիլ:

Երեկի պաշտօնական ծանուցման վրայ, թէ օրը 4000 ոսկին Գալմէ պիտի վերցուի հրապարակէն, թղթադրամը մինչև 435 զրշ.ի ծախու առնուեցաւ ոսկւոյ փոխարէն, բայց վերջը ինչ պատճառաւ նորէն սկսաւ գինը բարձրանալ մինչև 455-460ի:

Այս բանին ճիշդ պատճառը չգիտցուիլ, բայց կրնայ են-

թադրուիլ թէ, պաշտօնական ծանուցման՝ օրը 4000 ոսկին թուղթ ծախու առնելու խոստումը դործադրուած չտեսնուելով, պաշտ. ծանուցման հրապարակութիւնը ազդեցութիւն չունեցաւ իրօք ալ երէկ Տարեգլխոյ պատճառաւ Օսմ. Պանքան գոց ըլլալով, չէր կրնար այդ գնման դործադրութիւնը կատարել, զոր եթէ քատանձած էր իրօք՝ այսօր պիտի կատարէ հրապարակէն թուղթ գնելով:

Եթէ մ'ալ սաղատեալ յըզացողներ կային թէ՛ կառավարութիւնը եթէ իրօք ոսկիով հրապարակէն թուղթ գնելու միջոց ունենար, այդպիսի պաշտօնական ծանուցման մը հարկ չէր կենար, այլ երկու օր եթէ իրարու վրայ հրապարակէն 4 հազարական ոսկւոյ թուղթ ծախու առնէր, քայմէն իր յարգը ինքնին կ'գտնէր ծանուցումը՝ ոսկին վրայ ըլլալով, առանց ուրիշ ծանուցման հարկ մնալու, երկրորդ որ՝ կանխաւ այդպիսի ծանուցում մը ընելը՝ ոսկիով թուղթ գնել ուզողին աւելի վնասակար էր քան թէ շահաւոր, զի քայմէ գնել ուզողը՝ չքսեր օր առաջ թէ՛ թուղթ պիտի գնէ, այլ առանց բան մը ըսելու՝ ձեռքի տակ է և գաղտնաբար կ'գնէ:

Այս դիտողութեանց ինչ արժէք ունենալը քննել չէ նըպատակիս, միմալ սա հասկըցնել կուզենք, որ եթէ երէկուան պաշտօնական ծանուցման վրայ ոսկին թղթով մինչև 420-425ի ընկած ըլլար, թէ՛ հացին հօխային գինը ինքնին 6 1/2ի իջած ըլլար, և հետեւեալ որ ոչ կառավարութեան հարկ մը կը մնար աւելի գին մը վճարելու զոհողութիւն մ'ընելու, և ոչ ալ ժողովուրդը հօխայ մը հաց գտնելու համար այս աստիճան

նեղութեան եւ աստապանաց կենթարկուէր:

Տեսնենք այսօր ինչ ըլլալ:

Ա. Զ. Գ.

Լրագրոյ 863, 864 և 865 թիւերը կրող թերթերը ՆԱՆՈՒՑՈՒՄ վերնագրով յօդուած մը կ'պարունակէր, ստորագրութեամբ Արսէն Ո. Արսէնեանի, որ կըսէր թէ Ռուսիան Աղա Արսէնեան իւր տկարութեան պատճառաւ դործէ քաշուած է, և թէ վաճառատան բոլոր գործողութիւնները այսուհետեւ միմիայն Արսէն Ո. Արսէնեանի կ'վերաբերին: Արդէն Ռուսիան Արսէնեանի նկատմամբ Աղա մի հրապարակուած էր Լրագրոյ թիւ 855, 6 և 7 զկամ: 6, 7 և 8 թուականը կրող թերթերով: Ստորագրութեան օտարագրութեամբ, որոնց պարունակութեան եզրակացութիւնն էր՝ Ռուսիան աղա Արսէնեանի տկարութիւնը՝ այսինքն խելագար եղած ըլլալը, թէպէտ Արսէն Ո. Արսէնեան ալ նոյնը խոստովանած է այս անգամ, սակայն սա տարբերութեամբ միայն թէ՛ երր Արքային բժշկական ժողովանուն Ո. Արսէնեանի բոլոր վաճառականական գործերն, որոց մէջ բնաւ մաս չունի, յանուն իւր վերածելու ճգնել և մինչև իսկ իւր ստորագրութեամբ հրապարակ գալով յիշեալ վաճառատունը իւր սեփականութիւնը եղած ըլլալը յայտարարել, իրաց այս վիճակը իրաւունք կ'տայ մեզ բան թէ Արսէն Ո. Արսէնեանի այս բրածը պարզապէս խաղախոսութիւն մ'է, որոյ համար արդէն որոշած ըլլալով՝ կաղաւարտիմք թէ Ռուսիան աղա Արսէնեան իր խելագարութեան համար Պաշտօնական իւրան ստացած է և անոր օրինական վաճառ (խնամակալ) գրուելու համար, հետեւեալ Արսէն Ո. Արսէնեան իւր հօրը գործոցը մէջ աւանդելն ոչ ընկերութիւն և ոչ իսկ բաժանորդական մասնակցութիւն մը չունի, Արսէն Ո. Արսէնեան և Գրիգոր Մ. Ալեանեան, Ռուսիան Արսէնեանի

խելագարութենէն օգուտ քաղելով աւարի ելած են, ինչպէս կ'հաստատեն իրենց ստորագրութեանց տակ եղած ծանուցմանց պարունակութիւնքը :

Արդ ի գիտութիւն և ի ըզգուշութիւն իւր յաճախորդաց և անոնց՝ որք գործ կընեն նոյն վաճառատան հետ, զայս կ'հրատարակեմք :

1878 զ.կտ. 18 Յ.Ո.ԱՐՄԷՆԵԱՆ

ԻԼԱՆ

Պու տէֆա թիճարէթաէն չէքիլէրէք Ղալաթատա Բէնյչէնպէ Բազարընտա իգամէթ իթմէթտէ օլտուղում 42 վէ 47 նիւմէրօլու տիվար քեաղըրը վէ անա միթէթէրիք էշեմեա միւթէալիք թիճարէթ իմին տիւքեանլարըմքն տէրուինտէքի մալի իլէ քեաթիթէի ումուրու խուսուսու Բուրէն վէ Տիգրան Գարանֆիլեան աղալար թարաֆընա կէչէն նոյմին Կիւնտէն իթիպարէն թէրք վէ ֆիրուլիթ իթմիշ օլտուղում կիպի, արթըգ պու պապտէ ալէադա վէ մէտ խալիմ գալմաղըքնտան պէն տէլէրի հազգընտա չիմտիլէ տէկին իպրադ իյիտիքիլէրի հիւանի թէվէճէիւհ վէ էմիլյեթէրի խալիթէրիմ հազգընտա տալիս պիտիլիլ պու յուրմալարընք րազպէթլու միշ թէրիլէրիմէրէճա իլէ պէրապէր միւմալիլէյհիւմատան հէր ճիհէթլէ մէմուսն գալաճազլարընըն պէեանը զըմընտա իլան նամէի աճիլանէ իպլիտար գըլընտը :

Կարապիթ Գըլէրէն

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

Անցեալ շաբթու մեր մէկ յօդուածին մէջ, Ս. Պատրիարքին իր անձնական վատառողջութիւնը դարմանելու նպատակաւ Եւրոպա երթալու հաւանականութեանը վրայ նշմարակաւ մէկ ակնարկին՝ այնքան տարաձայնութեանց տեղի տալէ զոտ, առ որ բնաւ չէր սպասուեր, նաեւ մէկ քանի թերթերու մէջ ալ կէս պաշտօնական հերքումներու առիթ տըրուած ըլլալը անսանք զարմացմամբ : Այս թերթերուն մէկն էր վազըթ, և միւսը թէրճէմանը Էֆքեար, երկուքն ալ ոչ-ազգային թերթեր, որոցմէ սա կ'հետեւի թէ Պատրիարքարանն իրեն վերաբերութիւն ունեցող լուր կամ զրոյց մը հերքելու համար, թողով իր պաշտօնական գործածած թերթը, զՄասիս, օտար և ոչ-ազգային թերթերու գիմել սկսեր է, թերեւ Մասիսի պաշտօնական գաղտնի թերթ մ'ըլլալու կասկածն ու հետքերը, որք ընդհանրացած են այժմ առաւել քան երբէք, աւելի ևս զօրացընելով հաստատած չըլլայ :

Ինչէն, այդ մեր գիտնալիք բանը չէ, Պատրիարքարանը ոչ

րո՛ւ ուղէ՛ անոր միջոցաւ թող հերքել տայ իրեն նկատմամբ ելած զրոյցները, այդ հերքումներուն արժէքը վաղուց ի վեր ճանչցուած է հասարակութեան, թէ շատ բաներ պաշտօնական հերքմանց հակառակ կատարուած են, ո՛ւր կ'մնան ոչ-պաշտօնական հերքումները, Ասոնցմէ մէկը իւր օրինակ բաւական է յիշել թէ՛ երբ Լրագիր Ժամանակին ծանոյց հայկական խնդրոյ տութիւն քանի մ'եպիսկոպոսաց, և մասնաւորապէս խորէն Նարպէյի Ռուստոտան զրկուելու դիտաւորութիւնը, Պատրիարքարանը վաւթացաշտօնապէս հերքել թէ՛ այդպիսի բան մը չկայ, աւտ է. Մանչուսէ ալ այս առթիւ քիչ մը քիչ նախատինք չուղղեց մեզ, Մասիսի պէս ծանծաղամտօրէն կովկասու ծթուած միջադէպը մատը փաթտելով, Բայց երբ մէկին տեղ երկու եպիսկոպոսաց Ռուսաստան մեկնիլն իմացու, մեզ դէմ իր բրածէն աւրջալով թերեւ, տակաւին չը համարձակիր ուղիղ երեսին նայելու իսկ և արեւելս Պատրիարքարանի պաշտ. հերքման հակառակ, եպիսկոպոսներն մէկիկ մէկիկ չուեցին աստի :

Ահա մեր գրածը, ահա Պատրիարքարանի հերքումը, և ահա կատարուած իրողութիւնը, թող ընթերցողք դատեն թէ որո՞ւն ըսածը ճշմարիտ էր և որո՞ւնը սուտ է : Ասի դեռ մէկ հատն է : Անցնինք զայս :

Ոչ-ազգային երկու թերթեր աճապարանօք ժխտելու ելած էին լուր մը՝ որ ըստ ինքեան հերքելու պէտք ալ չունէր, զի լոկ հաւանականութեան մը վերայ հիմնեալ միջանկեալ խօսք մն էր, զոր բրած և անցած էինք, ասով հանդերձ հոգ չէ ժխտելու եմնելին, քանի որ այնպէս ուղտեր և օթիլիւնտ արուեր է հերքելու, և մենք այդ հերքման խօսքն անդամ պիտի չենէինք, եթէ թերճէմանը Էֆքեար այդ հերքմանն առթիւ՝ քանի մը ծանր ակնարկութիւններ ալ չուղղէր նախ այդպիսի լուր մը հրատարակողին նկատմամբ :

Թէրճէման խօսքը Գուրիէի ուղղելով կըսէ թէ աստղը տեւեղեկութեանց նայելով այդ լուրըն էապէս և բոլորովին անհիմն ըլլալով, ներսէս սրբաւեղանի ունէ պատճառաւ մը բըւաւ տեղ մ'ալ չերթալիք թէ, Եպէտ իմացուած է, Բայց կեղծ Վերս ստեղծելն վաղուց ի վեր զիբնց բան գործ ընողներուն ճորտաւ մ'ալ չինելն ու հրատարակելին զարմանալի բան մը չըլլալով, մինակ Գուրիէի գրուած լեզուին վրայ կ'ցաւ զինքն :

Թէրճէման կուղէ ցաւի՛ կուղէ ոչ՛ Գուրիէի լեզուն նկատմամբ, բայց ինչ իրաւունք ունի այդ լուրն ստեղծող կարծած անձանց կամ թերթերուն դէմ թշնամանք տեղալու, բսելով թէ աստիք իրենց բան գործ բրած են կեղծ լուրեր շինելը՝ ելն, և գիտէ՛ արդեօք թէ այդ թշնամանքը որպէս թէ մեզ ուղղել ուղած ատեն, բուն իսկ որո՞ւ դէմ ուղղած և զո՞վ նշաւակած կըլլայ :

Ս. Պատրիարքին անձնական վատառողջութիւնը դարմանելու նպատակաւ յԵւրոպա ուղեւորութիւն մ'ընելու հաւանականութիւնը յիշողներէն մէկն ալ մեք էինք այս անգամ ուստի և թերճէմանի՝ այն կեղծ լրեր շինելն սովորութիւն ընող կարծածներուն նկատմամբ բրած թշնամական ակնարկը բնակունարար մեզ ալ վերաբերելով, չէինք կրնար անպատասխանի թողուլ այդ չարամիտ ակնարկութիւնը :

Թէրճէման ոչ-ազգային (այսինքն Հայոց Պատրիարքին իրաւասութեանը ներքե գտնուող և Ն. Սրբազնութեան ներկայացուցած հօտէն դուրս և օտար գտնուող անձանց ձեռքը խմբագրելով) թերթ մ'ըլլալովը բնականաբար չէր կրնար գիտնալ թէ ստոյգ է կամ սուտ հիմնովին դա. ալ ինչ որ իրեն կ'ներշնչուի, բնականաբար զայն գրելու պարտաւորեալ վարձկան թերթ մն է, ուստի մեր այս դիտողութիւնքն ալ զլիսաւորաբար բուն իրեն համար չըլլալով, նոցա կ'պատկանի որոնք որ սյդ նախատական տողերը գրել տուած են իրեն :

Յիշեալ թերթը կըսէ թէ՛ հիմնովին սուտ է այդ լուրը, և թէ ասի՝ կեղծ լրեր շինելն իրենց բան գործ ընողներուն հնարածն է : Թէրճէման գիտէ՛ արդեօք թէ ո՞վ հնարեց նախ ներսէս Պատրիարքին Եւրոպա երթալու հաւանականութիւնը, իր անձնական վատառողջութիւնն դարմանելու համար Եթէ կ'կարծէ թէ Լրագիրն է զայդ հնարողը և անոր համար զանի թշնամանել կ'կարծէ, մեծապէս կ'սխալի, այդ հաւանականութիւնն ստեղծողը՝ նոյն ինքն Ներսէս ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ է, և թէրճէման իւր ու թէ այդ լրոյն հեղինակ զԼրագիրն թշնամանել կարծելով, խղճալի տեղիտութեամբ մը գնոյն ինքն Ներսէս ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ թշնամանած կ'ըլլայ, երբ կըսէ թէ այս լուրը՝ կեղծ լուրեր շինելն իրենց սովորութիւն ընողներուն գործն է, և այսպէս Հայոց Պատրիարքը կեղծ լուրեր հնարող ցոյց առաւ կ'ենէ :

Ահա ասոր համար կըսենք թէ թերճէման ոչ-ազգային թերթ մ'ըլլալովը, ազգային գործոց ընթացքէն գլխովին տեղեկութիւն չունի, և ինչ որ կ'ներշնչուի իրեն՝ մեքենաբար և անգիտութեամբ զայն միայն գիտէ հրատարակել :

Թէրճէման, այդ տողերը գըրելէ տուով, պէտք էր գիտնալ թէ Ս. Պատրիարքը, Ազգ. ընդհ. Ժողովոյ ներկայ չլինաւ, նիստը բանալուն առթիւ, կարծեմք Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ուր գումարուած էր նոյն օրը Ժողովը, յայտնեց թէ Կարելի էինք ալ վատառողջութեանը պատճառաւ մայրաքաղաքէս քիչ մ'ատեն բացակայելու պիտի պարտաւորի, ուստի և առաջարկեց որ իրեն խորհրդական ընտրուած Միթիարեան Գեր. Խորէն եպիսկոպոսին խորհրդակցանութեան պաշտօնը ընդհ. Ժողով վաւերացուի, հաստատուի և պաշտօնապէս ճանչցուի :

Թէ ինչ եւր ունեցաւ Ս. Պատրիարքին այս առաջարկութիւնը, նոյն նիստին Աստեանագրութիւնը կարգացողը կրնայ տեսնել հոն, բայց մենք սա հասկցնել կուզենք աստիճոր թէ, Ս. Պատրիարքն՝ իւր խորհրդակցանիկ պաշտօնին ճանաչմանը նկատմամբ բրած այս առաջարկութեան իւր պատճառաւ կ'երէր նոյն օրը՝ ԱնճնԱԿԱՆ ՎԱՏԱՌՈՂՁՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՐՄԱՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿԱԿ ԲԻՉ Մ'ԱՏԵՆ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱԳԷՍ ՌԱՅԱԿՍ ԳՏՆՈՒԵԼՈՒ հաւանաւորութիւնը այն ատեն ալ Լրագիր երկու օր առաջ արդէն յիշատակած էր հարեւանցի մը, ինչպէս նաեւ ուրիշ թերթեր ալ, և մասնաւորապէս Գոթի, զոր այն ատեն ժխտելու ոչ ոք չը փութալէն զատ, Ս. Պատրիարքըն ալ ինքն անձամբ հաստատեց՝ Ընդհ. Ժողովոյ մէջ :

Ահա այս հաւանականութիւնն էր, զոր 6 ամիս առաջ Լրագիրը հրատարակել էին, և Ս. Պատրիարքն ալ ինքն անձամբ հաստատել էր, այս հաւանականութիւնն էր՝ զոր մեք ալ այս անգամ մեր գրած քըննադատական մէկ յօդուածին մէջ, երբ տեղն ու առիթը եկաւ, դարձեալ հարեւանցի մը յիշատակել ու ակնարկել ուղեցինք, բսել ուղղելով թէ Ս. Պատրիարքն արդէն այդպիսի հաւանականութիւն մը յայտնած ըլլալով, երբ այդ հաւանականութիւնը տեղի ունենայ, և ինչ :

Ո՞վ եղաւ հիմա Ս. Պատրիարքին, իւր վատառողջութեանը պատճառաւ Եւրոպա ուղեւորե-

լըսենք
դաշին
դաշին
խոսվին
ինչ որ
նաբար
միայն
դը
գիտ
Ազգ
Ջանա
կար
Ն, ուր
ժո
նի է
թեանը
դաքե
ալի
և ա
հրդա
արեան
խոր
շտոնը
ցուի
ապէս
աւ Ս
որիւ
ոննա
կրնայ
ք սա
ոանոր
խոր
անաչ
յա ա
անառ
Անձ
իւնը
ԲԻՉ
Ո ԲԱ
անա
անու
եք եր
ատա
նչպէս
և
զոր
ք չը
րիար
ատա
անու
առաջ
ին, և
ան
հա
մեք
քնն
աճին
թը ե
ցի մը
ուգե
Պատ
ի հա
յունա
նկոն
ենայ
արի
թեանը
ուրե

լուն հաւանականութեան լուրն ստեղծողը, լեւալի բէ Ս. ՊԱՏ. րիԱրքը, և ոչ ապաքէն թէր. ճէման այս մասին զմեզ անիրաւարար և ձրի թշնամանել ուղիէն դատ, ազգային գործոց և դարձուածողը վրայ իր յեալին ծայր խղճալի ազդեցութիւնը երեւան հանած ու ցոյց աբաւած կըլլայ, 6 ամիս առաջ թէ ապաքէն մէջ և թէ ընդհ. ծողովոյ ատենը ելած լուր մը թէրճէման ինքը դեռ նոր այսօր ստեղծուած կարծելով, երբ հինցած է նա, և առանց գիտ. նալու թէ ուստի՞ բղխած է այդ հաւանականութիւնը, կեւնէ անմարաբար Բուրճի անհիւ հհրատարակէ, այնպիսի բան մը՝ զորոյ հաւանականութիւնը Ս. Պատրիարքն ինքն իր բերնովը խոստովանած և յայտնած էր, ուրիշ բան է եթէ Պատ. րիարքը ան ատեն գլխովին ստաւ կ'իստէր, ինչպէս կ'հետեւի ըսել թէրճէմանի գրածէն:

Այսպէս թէրճէմանը Է. Բ. քեար, տակաւին շատ խաղ ու ահաս լինելով ազգային խնդրոց ու անցից մէջ, իր ոչ-ազգային թերթ մ'ըլլալուն պատճառաւ փոխանակ վշտանալու իրեն դէմ, բարեկամօրէն խորհուրդ կը տանք իրեն որ իրմէն օտար եղած մեր ազգային խնդիրները նախ լաւ մը սերտէ, ու ապա ազգային խնդրոց վրայ՝ վիճաբանութեան տապալտէն իջնէ:

Իսկ եթէ սա կամ նա խնդիրը առիթ բռնելով զմեզ թըշնամանել կամ անվարկել է նըպատակը, մեք իրեն ուղածին չափ արտօնութիւն կ'ատմը, որ առանց խնդրի կամ առթիւ ըսպատելու, ամեն օր ուղածին չափ թշնամանէ ու անուանարկէ մինչև որ սիրտը պաղչի:

Թէրճէմանի մեզ նկատմամբ ցոյց տուած թշնամական ոգին ահա մեք այսպէս քննաննու. թեամբ կ'փոխարինենք:

Մասին գրելիք պատասխանինս ակամայ վաղուան թողու ստիպուեցանք:

Կ'հաւատեն թէ Ս. Պատ. րիարքը Մէհալեթիանէ բանտարկեալ Ձէյթունցիներուն ազատութիւնը ձեռք բերելու համար, կ'իւր գիշեր խնայ դեսպանաց դիմելն յետոյ, հետեւեալ քչ. օրն ալ Բ. Դուռը նախարարաց դիմեր է թէպէտ, բայց մինչև երէկ ունէ մէկ արգիւնք չէ տեսնուիր:

Վարնայէն ու Բուսնուգէն Հայ բնակչաց կողմէն պատգամաւորութիւն գալով Ս. Պատ. րիարքին ներկայացրէ, խնդրելու համար որ Պուլկարիոյ մէջ

ընդհանուր զինեորագրութեան դրութիւնն ի գործ դրուելու սկսած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը բարեխօսէ ուսու կամ պուլկարական կառավարութեան մօտ որ Հայոցմէ զինուոր չառնուի, ապա թէ ոչ նոյն կողմի բոլոր հայերը Պուլկար գաղթելու պիտի պարտաւորին:

Չգիտեմք Ս. Պատրիարքին ինչ ընելիքը, բայց կ'վարնամք որ Պուլկարիոյ հայերը անմտութեան մը զոհ երթալով, տեղերին ու զիրքերին պիտի կորսնցունեն:

Տխրութեամբ կ'իմանամք թէ, Մանիֆէստուրայի վաճառական բազարը Մանուկ աղա Մնակեան, անբուժելի հիւանդութեանէ մ'երէկ իւր մահկանացուն կ'քնելով, այսօր յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի մեծ հանդիսով, մօրմինը իսկիւտարէն Սամաթիոյ Ս. Գեորգ եկեղեցին բերուելով, ուր և պիտի ամիսնուի յատուկ շիրմի մը մէջ:

Բարեխոյառակ հանդուցեալքն, իւր կնոջ և ազգական ժառանգորդաց ժառանգութեան բաժինը կտակելէն զատ, 100 ոսկւոյ չափ գումար մը, կարծեմք, իսկիւտարի եկեղեցւոյն մեծ գումար մը Արարտ. ընկ. կտակելով, 500 ոսկի ալ Սամաթիոյ Ս. Գեորգ եկեղեցւոյն շինութեանը համար կտակել է, ուր և ինքն ալ պիտի թաղուի, և որ անգաւակ գողով, իւր ունեցած 20 չափ անշարժ կառուաններն ալ 2 օր առաջ Ազգ. Ս. ֆրիչի Հիւանդանոցին վրայ դարձուցեր էր:

Օրհնեալ ըլլայ ազգային բարեբարաց անմահ յիշատակը:

Ճէլալապատէն Բաթրիքա անուն հնդկ լրագրի մը կ'գրեն զկամ. 5 թուով թէ Շիր Ալի խան վերջնու հրովարտակ մը հաներ է հրամայելով որ բոլոր հայիներն (Հայք) և Նեհուտիներն, որք բացարձակապէս տաւ են զինուորական ծառայութեան, Հարպիէ անուն զինուորական տուրք մը վճարեն, պատերազմի ծախսոց իրենք ալ մասնակցելու համար:

Ով գիտէր թէ Աֆղանիստան ալ կան եղեր Հայեր:

Կ. Պոլիս 19 դեկտ. 78
... Խմբագիր-Տնօրէն

Դպրոցասիրաց Արեւելեան բնկերութիւնը Մշոյ մէջ իւր ծախիւք «Երկրորդական վարժարան» մը հիմնել որոշած էր և այս նպատակաւ Պ. ֆիլիպպոս Երէջեան անցեալ հոկտեմբեր 9ին ճամբայ հանած՝ պէտք եղած գրքերով և գրչորոցական ամեն հարկուոր նիւթերով:

Այս անգամ Մշոյ Գեր. Աւաջնորդ Գրիգորիս Արքեպիսկոպոսէն և Պ. ֆ. Երէջեանէն ընդունուած նամակներէն կ'տեղեկանամք թէ Նոյմ. 13 երկուշաբթի օր, ընկերութեանս առաջին վարժարանին բացումը հանդիսապէս կատարուած է Ս. Մարինէ թաղին մէջ, ուր առաջին օրէն սկսեալ 50էն աւելի աշակերտք կ'յաճախեն և Տնօրէն խորհրդոյս ուսումնական ծրագրին համեմատ դասախօսութեանց արդէն սկսած են:

Կ'նկարենք, խմբագիր հրատարակել զայս ի գիտութիւն անդամաց և համայն ազգայնաց:

Փ. Ատենադպիր Ատենապետ Կ. Պ. Սէֆեան Ս. Տաճարէան

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եւստ է թէ Ռուսիոյ և Անգլիոյ մէջ վաղուց դաշնագրութիւն մը կ'ընուած էր, որով Ռուսիա խիճայի խօնութեան չպիտի կարենար դաշլի, բայց անոր հակառակ Ռուսիա տիրեց խիճայի և Անգլիոյ սրտմտութիւնն ու կտակածը գրգռեց:

Ռուսիա այժմ Անգլիոյ սիրտը շահելու համար, որպէս զի սա ընդգրկուած չէ ընդ Բուսնու մէջ Ռուսիոյ հետեւած քաղաքականութեանը, կ'օրշաքօքի էլլանն այս անգամ գիր մը գրկել է Սալիզբերի մարգիդին, յայտնելով թէ Ռուսիա առժամանակեայ կ'ըլլայ դրաւած է խիճայի երկրքը, և թէ յօժար է դադրեցնելով այդ գրաւումը՝ առջի դաշնագրութիւնը յարգելու:

— Պօլոյ չըլլակայք Պէյքըր բաշայի զինուորական շրջանակին մէջ գտնուած տեղը՝ ապառաժ քարի մը մէջէն ումը մը գտնուել է, որն որ քննընդունով ճանչցուել է թէ, այս առաջին վերջին ժամանակներու մէջ գործածուած բան ըլլալով, պատմական ժամանակակիցն առաջ շինուած ըլլալու է: Յիշեալ ուսման իր ապառաժ պահարանովը միատեղ Լանարայի Հիւսիսեանց թանգարանը պիտի շրջուի եղեր:

— Նրոպական թերթերը զորոյց մը կ'իշխեն, որպէս թէ Ամերիկայի Զախորդ նախագահ Կրանթ զօրապետը Պուլկարիոյ իշխան պիտի բնաւորի, և թէ Լորտ Պրօքսմֆիլտ ալ կ'չատաղովէ եղեր սորա բնաւորելութիւնը, իսկ կտակածելի է որ Կրանթ զօրապետը ընդունի Պուլկարիոյ գահը, ինքք՝ որ 8 տարի Ռուսիայէն զտհր նըստած է:

— Կ'տեսնէր թէ թղթատան պաշտօնավարաց կողմէն Մուրատ և Վիթալիս Էֆենդի քչ. օր մեծ եպարգոսին դիմեր են իրենց ամառականաց առկա մը նացած ինքրոյն կարգադրութիւնը խնդրելու, Եպարգոսը հեռագրաց վերատեսուչ իղլէթ էֆ. ալ իր ներկայութեանը կանչելով, Երկուստեք գործը քննելէն ու համախախտեալք:

Թղթատան պաշտօնավարաց պահանջման իրաւացի ըլլալուն վրայ համազուելով, հրամայեր է իղլէթ էֆ. Էֆենդի որ ինքն իր ամառականը թղթագրամ առնելու միայն իրաւունք ունենալով, ցարդ առած սկեդրամ ամառականներուն տարբերութիւնը տարբերութիւնը պարտաւոր է ետ դարձնել վէճէին, և թղթատան պաշտօնավարաց իրաւունքն ալ տեղը տանել, որ է պատրաստ դանուած սկեդրամը տամականաց բաժնելով, բաժնած մասը միայն ֆայմել ըլլանել:

Թանգափա գողիլի է մեծ եպարգոսին ցոյց տուած ողին արդարաւոր և կորովամիտ ըղղացմանք, առ որ երախտապարտ ըլլալու են թղթատան պաշտօնավարք, արդար և լուսամիտ եպարգոսի մը տիրանալուն համար:

— Նիկոմիդիայէն կը գրեն թէ, Տաճկառուսական պատերազմին ատենը Ձէրքէններն չըլլակայներէն յոյն կին մ'առնէ անգեղով իւր 2 որդւոցը հետ, մին մանչ մէկը աղջկ, Նիկոմիդիա կ'երեն, ուր վերջէն աղջկը, իւր գովաճակութեանը հակառակ՝ Բաշիտ անուն տաճկի մը հետ բուրի կամուսնացնեն, և մայրն ու տղան ալ հակառակ իրենց բողբոջանացը՝ թողլով քրիստոնէութիւնը մահմետական կըլլան իսկ մայրը կերպիւ մը կ'յաջողի իւր գտնուած փոճակն իմացնել տեղւոյն յունաց փոխ-առաջնորդին, որն որ երկու թիւնը հասկնելով Գայմազափին ասոնց ջանիցը շնորհիւ մայրն ու երկու որդիքը կազալին, որոնք Զէնէրի պատրիարքարանը պիտի զրկուին եղեր, անկէ ալ հեղինական դեսպատանը յանձնուելու իրկո՛միդիոյ յոյները մէջերին հանգանակութիւն մը բացեր են, ասոնց ճանու ծախքը ճարելով իրենց յանձնելու համար:

ՀՆՈԱԳՐԱԼՈՒՐԻ

Լանարա 31 դեկտ:

Էտիմպուրկի դուքը փոխ-Ամիրալի յաստիճան բարձրացաւ:— Անգլիոյ և Սկովտիոյ մէջ մեծամեծ ողողումներ կ'ըլլան:

Բէթրապուրկ 31 դեկտ:

Կայսրութեան խորհուրդը (պաշտօնէից ժողովը) դանձուց պաշտօնէին առաջարկած մէկ քանի նոր տուրքերուն հաւանութիւն տուաւ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ 12:27
Թղթագրամ 443:00
Բումէլի 44:25

